СОВЕТ
НАЛАСИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.М.Вахитова, д. 64, с.Наласа,
Арский муниципальный район, 422018

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
НАЛАСА
АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
М.Вахитов урамы, 64 йорт, Наласа авылы,
Арча муниципаль районы, 422018

Тел. (84366)50-2-25, факс (84366)50-2-25. E-mail: Nalas.Ars@tatar.ru

**Арча муниципаль районы
Наласа авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ**

« 30 » март 2021 ел **№ 17**

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге Советының 2021 елның 17 февралендәге 16 номерлы “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җиренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендә булган җирләргә кермәгән яшел үсентеләрне кисү тәртибе турындагы
Нигезләмәне раслау хакында” карарына үзгәрешләр кертү турында**

Россия Федерациясе Урман кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге Уставы нигезендә, Наласа авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затлар милкендә булган җирләргә кермәгән яшел үсентеләрне рациональ файдалану, саклау һәм яңадан торгызу максатыннан Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге Советының 2021 елның 17 февралендәге 16 номерлы “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җиренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендә булган җирләргә кермәгән яшел үсентеләрне кисү тәртибе турындагы Нигезләмәне раслау хакында” карары белән расланган Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендә булган җирләргә кермәгән яшел үсентеләрне кисү тәртибе турында Нигезләмәгә үзгәрешләр кертергә һәм кушымта нигезендә яңа редакциядә бәян итәргә.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында “Җирлекләр” бүлегендә урнаштыру юлы белән халыкка җиткерергә.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Наласа авыл җирлеге башлыгы И.Р.Шакиров

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
Наласа авыл җирлеге Советының
30.03.2021 ел, №17
карарына кушымта

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Наласа авыл җирлеге территориясендә
Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендә булган җирләргә кермәгән
яшел үсентеләрне кисү тәртибе турында
НИГЕЗЛӘМӘ**

Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Граждан кодексының 15 ст., Россия Федерациясе Урман кодексының 61, 68, 77 ст., Наласа авыл җирлеге Уставы нигезендә, халыкның экологик иминлеген тәэмин итү максатларында эшләнде һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге (алга таба- Наласа авыл җирлеге) территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик затлар милкендә булган җирләргә кермәгән яшел үсентеләрне кисү тәртибен билгели.

1. Төп төшенчәләр

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

Яшел үсентеләр - Арча муниципаль районы территориясе чикләрендә архитектура-планлаштыру һәм санитар-гигиена функцияләрен үти торган газоннар, чәчәклекләр, агач-куак үсемлекләре (урманнарда, урман питомникларында, плантацияләрдәге агач-куаклардан тыш).

Агач - агач кәүсәсе ким дигәндә 1,3 м биеклектә, 5 см диаметрлы ян ботаклары һәм югарыга үсүче күпьеллык үсемлек.

Авария хәлендәге агач-агач ныклыгына һәм тамыр системасына йогынты ясый торган авырулар белән зарарланган агач, шулай ук авыруның ачык билгеләре булмаган, биналарның, корылмаларның, инженерлык коммуникацияләренең, һава линияләренең, шулай ук гражданнарның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янаган, аерым ботакларын юкка авышуы 45 градустан артып киткән агач.

Куак-туфрак өслеге янында (агачлардан аермалы буларак) таралган һәм үскәч төп кәүсәсе булмаган күпьеллык үсемлек.

Газон-махсус сайланган үлән орлыкларын чәчү белән ясала торган газон-парк корылмаларын утырту өчен фон һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы (ГОСТ 28329-89 "шәһәрне яшелләндерү. Терминнар һәм билгеләмәләр").

Чәчәклек- бер, ике яки күпьеллык чәчәк үсемлекләре утыртылган геометрик яки ирекле формадагы кишәрлек.

Ешлык – ябык сөзәклек ясап, үзлегеннән яки үсентедән үскән агачлар һәм куаклар.

Яшел үсентеләрне юк итү- аларны алыштыру максаты белән яисә авыл хуҗалыгы объектларында ремонт яки төзелеш эшләрен алып бару зарурилыгы нигезендә башкарыла торган, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан бирелгән рөхсәт нигезендә башкарылган яшел үсентеләрне юк итү.

Яшел үсентеләрнең бәясе, үз параметрлары буенча бәяләнгән агачлар, куаклар, газоннар яки табигый үсемлек берләшмәләренең шартлы яңадан торгызылуына киткән чыгымнар белән билгеләнә. Чыгымнар структурасына, утыртуга бәйле рәвештә, бер

тапкыр бирелә торган акчалардан тыш, яшел үсентеләрне карау буенча агымдагы чыгымнар да кертелә.

Яшел үсентеләрне торгызуның чын бәясе - яшел үсентеләрнең һәм яшелләндерү объектларының типик төрләрен (категорияләрен) аларны булдыру һәм карап тоту белән бәйле барлык төр чыгымнарның 1 шартлы агачка, куакка, мәйдан берәмлегенә, метрга, кв. метрга һәм (яки) башка чагыштырма берәмлеккә күчереп исәплəгәндә суммасы белән башкарылган бәяләү.

Яшел үсентеләрне саклау-яшел үсентеләрне, яшел территорияләрне һәм яшел массивларны булдыруга, саклауга һәм яңадан торгызуга юнәлтелгән хокукый, оештыру, техник һәм икътисадый чаралар системасы.

Яшел үсентеләрне зарарлау- агач-куак үсемлекләре кәүсәсенә, ботакларына, аларның тамыр системасына зыян китерү, җир өсте өлешенә һәм үсемлекләрнең тамыр системасына зыян китерү. Ботакларга, тамыр системасына механик зыян китерү, тамырның бөтенлеген бозу, тере туфрак катламының бөтенлеген бозу, яшел үсентеләрне яисә туфракны зарарлы матдәләр белән пычрату, ут төртү һәм башка зыян китерү.

Яшел үсентеләрне юк итү - үсемлекләрнең төпләренә, тамыр системасына зыян китерү, үсешне туктату һәм аларның үлүенә китерә торган зыян салу.

Яшел үсентеләрне законсыз кисү - яшел үсентеләрне рөхсәт документлары булмаган килеш кисү.

Компенсацион яшелләндерү - юкка чыгарылган яисә зарарланган яшел үсентеләр урынына 2 коэффиценты белән яңа үсентеләр утырту.

Компенсация бәясе (торгызу бәясе) - яшел утыртмаларга зыян килгән яки юк ителгән очракта, аларның бәяләре, шул исәптән яшел утыртмалар булдыруга һәм карап тотуга чыгымнарны исәпкә алу өчен билгеләнә торган бәя.

Яшел үсентеләрне саклау буенча махсус вәкаләтле орган- Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге башкарма комитеты.

Торгызулы яшелләндерү - юк ителгән, киселгзн яки зарарланган яшел үсентеләр урынына яңаларын утырту.

2. Яшел үсентеләрне саклауның төп принциплары

2.1. Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге территориясендә урнашкан барлык яшел үсентеләр, җир кишәрлекләренең милек формаларына, кайда урнашуларына карамастан, сакланырга тиеш.

2.2. Гражданнар, вазыйфаи затлар һәм юридик затлар яшел үсентеләрне саклау буенча чаралар күрергә, яшел үсентеләрне зарарлауга яки юк итүгә китерә торган законсыз гамәлләр кылмаска тиеш.

2.3. Агротехник чаралар үткәрүгә бәйле яшел үсентеләрне карау эшләре махсус оешмалар тарафыннан әлеге эшчәнлек төре белән шөгыльләнү хокукына лицензия нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.4. Хуҗалык һәм башка төр эшчәнлек яшел үсентеләрне саклау таләпләрен үтәп башкарыла. Төзелеш, хуҗалык һәм башка эшчәнлекне оештыру буенча проект алды һәм проект документларында яшел утыртмаларның торышы турында тулы һәм дөрес белешмәләр булырга тиеш, ә проект документларында, моннан тыш, проектлана торган объектның яшел утыртмаларга йогынтысын тулы бәяләү булырга тиеш.

2.5. Проект документларында төзелә һәм реконструкцияләнә торган объектларның территорияләрен яшелләндерү мәсьәләсе аерым проект булып тора. Яшел үсентеләр яшәешен тәэмин итү белән бергә яшел территорияләрне һәм яшел массивларны куллану рөхсәт ителми. Яшелләндерелгән территорияләрне үстерү яшелләндерү планы нигезендә башкарыла. Юл-тропик челтәрен, төрле билгеләнештәге мәйданчыкларның яшелләндерелгән территориядә урнашу урыннарын үзгәртү бары тик Арча муниципаль

районы Наласа авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерү буенча гына башкарыла.

2.6. Җир кишәрлекләре белән алыш-бирешләрне теркәгәндә һәм аларга хокук күчкәндә яшел үсентеләрне мәҗбүри исәпкә алу башкарыла. Шул ук вакытта алар биләгән мәйдан, агач һәм куакларның төр составы һәм яше исәпкә алына, яшел утыртмаларның бәясе РФ Хөкүмәтенең 29.12.2018 ел, № 1730 карары белән расланган методика нигезендә исәпләнә һәм аны җирле бюджетка түләү башкарыла.

2.7. Әлеге Нигезләмә Наласа авыл җирлеге территориясендә проектлау, төзелеш, ремонт һәм агач-куак кисүгә бәйле башка эшләр башкаручы барлык гражданнарга һәм оешмаларга милек рәвешләренә бәйсез рәвештә кагыла.

2.8.Яшел территорияләрне һәм яшел массивларны яшел үсентеләрне үстерүгә комачаулый торган куллану рөхсәт ителми.

3. Яшел үсентеләрне (агачларны, куакларны) кисү тәртибе

3.1. Авыл җирлеге территориясендә яшел үсентеләрне рөхсәтсез кисү тыела.

3.2. Авыл җирлеге территориясендә агачларны һәм куакларны кисү рөхсәт нигезендә башкарыла. Кисүгә рөхсәт авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе күрсәтмәсе рәвешендә рәсмиләштерелә.

Рөхсәт бирү гариза бирүченең Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына салымнар, җыемнар һәм башка түләүләр буенча бурычлары булмаган очракта гамәлгә ашырыла.

3.3. Яшел үсентеләрне кисүгә рөхсәт алу өчен мөрәҗәгать итүче авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе исеменә билгеләнгән рәвештә (1 нче кушымта) хат-заявка бирә, анда үсентенең саны, исеме, аларның торышы, чикләнгән кисү үткәрелү урыны һәм аны нигезләү күрсәтелгән булырга тиеш. Гаризага түбәндәге документлар теркәп бирелә:

3.3.1. Шәхесне таныклый торган документлар;

3.3.2. Вәкаләтле вәкилнең вәкаләтләрен раслый торган документ (әгәр мөрәҗәгать итүче исеменнән вәкил эш итсә);

3.3.3. Якындагы корылмаларга яисә башка ориентирларга кадәр киселергә тиешле яшел үсентеләр төшерелгән кишәрлек схемасы;

3.3.4. Җир кишәрлеге Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында теркәлмәгән булса, җир кишәрлегенә хокук билгели торган һәм җир кишәрлегенә хокукны раслаучы документларның таныкланган күчермәләре;

3.3.5. Биналар һәм корылмалар төзегәндә габаритларга эләгә торган яшел үсентеләрне кискән очракта, расланган проект документациясе;

3.3.6. Кагылган территорияләрнең хуҗалары белән яшел үсентеләрне кисү һәм күчереп утырту шартларын килештерү;

3.3.7. Агач утыртканда яисә күчереп утыртканда, инженер челтәрләре вәкилләре белән җир эшләрен уздыруга ордер ачып килештерү.

3.4. Авыл җирлеге башкарма комитеты, заявка-хат кергәннән соң, гариза бирүчегә әлеге эш төрен үткәрүгә рөхсәте булган махсуслаштырылган оешмага түбәндәгеләрне алу өчен мөрәҗәгать итәргә киңәш итә:

3.4.1. яшел үсентеләрнең санлы исемлеге;

3.4.2.киселергә тиешле агач үсентеләренең санын, төрен, категориясен билгеләү максатыннан, үскән яшел үсентеләрне натураль тикшерү акты;

3.4.3. киселгән агач өчен (түләү) бәясен исәпләп чыгару. Киселгән агач өчен түләү Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары белән расланган ставкалар нигезендә аерым исәпләнә.

Югарыда күрсәтелгән эшләр мөрәҗәгать итүче хисабына башкарыла.

Рөхсәтнең гамәлдә булу вакыты - 90 көн.

3.5. Авыл җирлеге башкарма комитеты гариза бирүченең хат-гаризасы нигезендә яшел үсентеләрне табигый техник тикшерү акты, киселгән агач өчен бәяне (түләүне) исәпләп чыгару нигезендә, авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесенең авыл җирлеге территориясендә яшел үсентеләрне кисүгә рөхсәт бирү турында күрсәтмә проектын әзерли.

3.6. Эшләр башкаруга рөхсәт алганда, аның мәнфәгатьләрендә яшел үсентеләр юкка чыгарыган мөрәҗәгать итүче, әлеге Нигезләмә нигезендә яшел үсентеләрне кискән өчен түләүләр кертергә һәм компенсацион яшелләндерү үткәрүне раслый торган документлар тапшырырга тиеш.

3.7. Агач һәм куакларны кискән өчен түләү гариза бирүче тарафыннан авыл җирлеге бюджетына күчерелә.

3.8. Яшел үсентеләрне кисү эшләре билгеләнгән нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә гариза бирүче акчалары исәбенә башкарыла. Агачларны кисү бары тик аттестацияләнгән белгечләр тарафыннан гына рөхсәт ителә.

3.9. Яшелүсентеләрне кисү, төпләү һәм калдыкларны төяү һәм чыгару эшен мөрәҗәгать итүче хисабына эш башланганнан соң өч көн эчендә башкарыла. Киселгән яшел үсентеләрне һәм киселгән калдыкларны эш урынында саклау тыела.

3.10. Кисү урынына якын урнашкан территориядә газон, яшел үсентеләр зарарланган очракта, эшләр башкаручы, территориянең хуҗасы һәм контроль органнары белән алар компетенциясе чикләрендә килештереп, әмма зыян китерелгән вакыттан ярты елдан да соңга калмыйча, аларны мәҗбүри рәвештә торгызу эшләрен башкара.

3.11. Агач һәм куакларны бушлай кисү авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан түбәндәге очракларда рөхсәт ителергә мөмкин:

3.11.1. яшел үсентеләрне тәрбияләү өчен, санитар һәм реконструкцияләү буенча кисүләр үткәрү;

3.11.2 авария хәлен һәм башка гадәттән тыш хәлләрне бетерү, шул исәптән җир асты коммуникацияләрен һәм капиталь инженерлык корылмаларын ремонтлау;

3.11.3. дәүләт санэпидемнадзор бәяләмәсе булса, торак һәм иҗтимагый биналарда яктылыкны каплый торган агач һәм куакларны кисү;

3.11.4. авария тудыра торган (җимерелү куркынычы тудыра торган) агач һәм куакларны кисү.

3.12. Агач һәм куаклар кискәндә раскрежовка һәм калдыкларны транспортировкалау юридик һәм физик зат тарафыннан башкарыла.

Яшел үсентеләрне кисүне гамәлгә ашыручы мөрәҗәгать итүчегә авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерелгән урыннарда компенсацион яшелләндерү үткәрергә кирәк.

3.13. Авария хәлендәге, коры-сары һәм куркыныч тудыручы яшел үсентеләр 2 нче кушымта нигезендәге акт буенча комиссия тикшерүе нигезендә киселә.

3.14. РФ Урман кодексының 20 статьясына тәңгәл рәвештә, хуҗалык эшчәнлеге нәтиҗәсендә үскән яки аны гражданга яисә юридик затка тапшырганнан соң җир кишәрлегендә табигый рәвештә үскән агач-куаклык аның милке булып тора, ул аңа ия, файдалана һәм үз милке белән идарә итә.

3.15. Яшел үсентеләрне рөхсәтсез кисү яисә юкка чыгару дип түбәндәгеләр таныла:

3.15.1. Агач һәм куакларны рөхсәтсез кисү яисә рөхсәт белән, әмма рөхсәттә күрсәтелгән урында, рөхсәттә күрсәтелгән токымнарны, рөхсәттә күрсәтелгән санда кисмәү;

3.15.2. Ут төртү яисә ут белән саксыз эш итү нәтиҗәсендә агачларны һәм куакларны юкка чыгару яки зарарлау;

3.15.3.Кәүсәне бożралау яки юну;

3.15.4. Үсеп килгән агач һәм куакларны үсүе тукталганчы зарарлау;

3.15.5. Агачларны һәм куакларны ташландык сулар, химик матдәләр, калдыклар һәм башкалар белән зарарлау;

3.15.6 Корыган агачларны рөхсәтсез кисү;

3.15.7.Үсә торган агачларны һәм куакларны башкача зарарлау.

3.16. Дәүләт урман фондында үскән агачларны һәм куакларны кисү махсус вәкаләтле дәүләт органнары тарафыннан бирелгән рөхсәтләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

3.17. Әлеге Нигезләмәне бозып, агачларны һәм куакларны юк итү үзирекле кисү булып тора һәм Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә административ һәм җинаять җаваплылыгына тартыла. Әлеге Нигезләмә кагыйдәләрен үтәү авыл җирлеге территориясендә барлык гражданнар, оешмалар һәм учреждениеләр өчен мәҗбүри.

4. Компенсацион яшелләндерү

4.1. Компенсацион яшелләндерү рөхсәт ителгән кисүләр, яшел үсентеләрне законсыз зарарлау яки юкка чыгару очракларында гамәлгә ашырыла. Компенсацион яшелләндерү алдагы сезонда, агачлар, куаклар һәм газоннар утырту өчен яраклы вакытта, әмма яшел үсентеләрне зарарлау яки юкка чыгару факты билгеләнгән вакыттан алып бер елдан да соңга калмыйча башкарыла.

4.2. Компенсацион яшелләндерү гражданнарның яисә юридик затларның мәнфәгатьләрендә яисә аларның хокукка каршы гамәлләре нәтиҗәсендә яшел үсентеләр зарарлану яки юкка чыгу очракларында, аларның акчалары исәбенә башкарыла.

4.3. Әлеге Нигезләмә нигезендә яшел үсентеләргә китерелгән зыян натураль рәвештә - компенсацион яшелләндерүгә: юкка чыгарылган яшел үсентеләрне яңадан 2 коэффиценты белән торгызылырга тиеш.

5. Шәһәр төзелеше эшчәнлеген башкарганда яшел үсентеләрне саклау

5.1. Наласа авыл җирлегендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашыру яшел үсентеләрне саклау таләпләрен үтәп алып барыла.

5.2. Яшелләндерелгән территорияләр, шул исәптән яшел массивлар, шулай ук яшелләндерелгән территорияләрне үстерү өчен билгеләнгән җирләр, аларның максатчан билгеләнеше белән бәйле булмаган төзелеш эшләре булырга тиеш түгел.

5.3. Яшел үсентеләр биләгән җирләрнең башка участокларында төзелешне оештырганда, проект документларында киселергә тиешле яшел үсентеләрнең бәясе булырга тиеш.

5.4. Арча муниципаль районы территориясендә гражданнар һәм юридик затлар эшчәнлеге экологик закон таләпләрен үтәү белән алып барыла.

5.5. Авыл җирлеге территориясендә гражданнарның һәм юридик затларның эшмәкәрлек эшчәнлеге яшел үсентеләрне саклау таләпләрен үтәү белән алып барыла.

5.6. Яшелләндерелгән территорияләрдә һәм Яшел массивларда сәүдә һәм башка эшмәкәрлек эшчәнлеге, Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге башкарма комитеты рөхсәтеннән башка эшмәкәрлек эшчәнлеге алып бару өчен палаткалар һәм башка корылмалар урнаштыру тыела.

5.7. Эшмәкәрлек эшчәнлеген тормышка ашырганда, яшел территорияләрдә һәм яшел массивларда шартлаткыч, утлы һәм агулы матдәләр куллану, территорияне пычрату һәм чүпләү, яшел үсентеләргә зыян китерергә яки юк итәргә сәләтле башка гамәлләр тыела.

6. Яшел үсентеләрне юк итүдән яки зарарлаудан килгән зыянны каплау

6.1. Яшел үсентеләрне юк итү яки зарарлаудан китергән зыян кире кайтарылырга тиеш. Түбәндәге очраклардан тыш:

- яшел үсентеләрне планлы төзекләндерү;
- яшел үсентеләрне тәрбияви кисү, санитар кисү һәм реконструкцияләү;
-авария хәлендәге агач һәм куакларны кисү;
- ТР ЭЭМ ЮХИДИ күрсәтмәсе буенча юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү өчен;
- торак һәм иҗтимагый биналарны яктыртуның норматив таләпләрен тәэмин итү максатыннан;
- гамәлдәге инженерлык челтәрләренең һәм коммуникацияләрнең сак зоналарында;
- яшел үсентеләрне үрчетү һәм карап тоту буенча агротехник эшчәнлек өчен махсус бирелгән территорияләрдә;
- авария һәм гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен бетерү өчен;
- янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы күрсәтмәсе буенча.

6.2. Кайтарылырга тиешле зыян күләме, яшел утыртмаларның компенсация бәясеннән чыгып, методика буенча билгеләнә.

6.3. Зарарлы йогынты ясауның төрле төрләре белән китерелгән зыянны бәяләү
үткәрү:
- яшел үсентеләрне законсыз зарарлаганда яки юк иткәндә;
- агач һәм куакларны дөрес кискәндә, үлән үсемлекләрен каты өслекләр белән алмаштырганда;
- проектларга экологик экспертиза үткәрү һәм тормышка ашырыла торган һәм планлаштырыла торган эшчәнлекнең яшел утыртмаларга йогынтысын бәяләү;
- яшелләндерелгән территорияләргә һәм яшел үсентеләргә кагылышлы проектларда әйләнә-тирә табигый мохиткә йогынтыны бәяләү.

6.4. Зыянны түләү башкарма комитет белән килештереп, акчалата яки натураль формада башкарыла.

Акчалата зыянны каплаган очракта, гражданнар яки юридик затлар җирле бюджетка китергән зыянны компенсацияләү бәясе күләмендә акча күчерәләр.

Зыянны кайтаруның табигый формасы булып юкка чыгарылган утыртмалар урынына яңаларын утырту яисә аларны элекке халәткә китерү тора.

Зыянны табигый рәвештә кайтару махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан зыян китергән зат белән килешү нигезендә яшелләндерү эшләре үткәрү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Зыянны табигый рәвештә кайтару зыян китергән зат тарафыннан башкарма комитет рөхсәте белән мөстәкыйль рәвештә башкарылырга мөмкин. Зыян Арча муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан үткәрелгән эшләрне кабул иткәннән соң натураль формада түләнгән дип санала.

6.5. Зыянны теләсә кайсы формада каплау яшел үсентеләргә законсыз зыян китерүдә яки юк итүдә гаепле затларны гамәлдәге законнар нигезендә административ, дисциплинар яки җинаять җаваплылыгыннан азат итми.

7. **Яшел үсентеләрне зарарлаган һәм (яки) юк иткән (кискән, юкка чыгарган) өчен җаваплылык**

7.1. Шәхси торак төзелешендә гомуми файдаланудагы территорияләрдәге яшел утыртмаларның торышын тикшереп тору беркетелгән территорияләр чикләрендә гамәлгә ашырыла.

7.2. Теләсә нинди милек формасындагы предприятиеләргә һәм оешмаларга, үз карамагындагы территориядәге агачларның авария хәлендә булуы ачыкланганда, авария хәлен бетерү буенча чаралар күрергә киңәш ителә.

7.3. Яшел үсентеләргә законсыз зыян китергән һәм (яки) юк иткән өчен гаепле затлар законда билгеләнгән тәртиптә гамәлдәге законнар нигезендә җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла.

8. Әлеге Тәртипнең үтәлешен контрольдә тоту

Әлеге Нигезләмәнең үтәлешен, яшел үсентеләр кисүнең рөхсәт документациясенә һәм яшел үсентеләрне кисүгә бирелгән рөхсәтнамә шартларына туры килүен Арча муниципаль районы Наласа авыл җирлеге башкарма комитеты гамәлгә ашыра.

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
Наласа авыл җирлеге территориясендә
Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә
һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендә булган
җирләргә кермәгән
яшел үсентеләрне кисү тәртибе турында
НИГЕЗЛӘМӘГӘ 1 нче кушымта

Арча муниципаль районы
Наласа авыл җирлеге
башкарма комитеты
җитәкчесенә
____
____
____
____
(оешманың исемен яисә Ф.И.А.И., адресын күрсәтергә)

ГАРИЗА
___________ авыл җирлеге территориясендә агач-куак үсентеләрен
чикле кисүгә

_____________ җир кишәрлегендә үскән агачларны, куакларны, агач-куак үсентеләрен (кирәклесен сызарга) кисүне рөхсәт итүегезне сорыйм.

____
(оешманың исемен яисә Ф.И.А.И. җир кишәрлегенә хокукның төрен күрсәтү)
һәм җирдә урнашкан ____
(торак пунктны күрсәтергә)

Җир кишәрлегендә бар:
агачлар ________________________________ данә
куаклыклар _____________________________ данә.

Җир кишәрлеген үзләштерү һәм төзекләндерү процессында агачны кискән өчен түләүне гамәлгә ашырырга һәм дендроплан нигезендә агач-куаклыкны компенсацияләү өчен түләргә бурычлымын.

______________ _______________
Ф.И.А.И. (Имза)
Дата ____________

Кушымталар:
1. Рөхсәт документациясе.
2. Кисү күздә тотыла торган яшел үсентеләрнең төрен һәм санын төшереп, җир кишәрлеге планы.

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
Наласа авыл җирлеге территориясендәге
яшел үсентеләрне кисү тәртибе турында

НИГЕЗЛӘМӘГӘ 2 нче кушымта

АКТ
яшел үсентеләрне киселергә тиешле дип тану турында

______________ муниципаль районы ________________ авыл җирлеге Башкарма комитеты
________________ "_____"_______________ел

Комиссия составы:

1.____
(Ф. И, А.И., вазыйфа)

2.____
(Ф.И. А.И., вазыйфа)

3.____
(Ф. И. А.И., вазыйфа)

яшел үсентеләрне тикшерде.
Тикшерү нәтиҗәләре түбәндәгечә:
____
____
____
____
____

Нәтиҗәләр:
____
____
____
____

Комиссия әгъзалары:

__________________________ _________________________
(имза) (Ф.И. А.И.)

__________________________ _________________________
(имза) (Ф.И. А.И.)

___________________________ ___________________________
(имза) (Ф.И. А.И.)